

קונטרס

תהיה אִמִּיץ

יחזק ויאמץ את הנפולים והשבורים והרצוצים מרב
צרותיהם, ויכניס בהם רוח תקנה, ויפית בהם רוח
חיים להחיות עצמם ולא להשבר משום דבר
שבעולם.

בנוי ומיסד על-פי דברי

רבנו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון

בוצינא קדישא עלאה, אדוננו, מורנו ורבנו

רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו

ועל-פי דברי תלמידו, מורנו

הגאון הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אגיס ליה

רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו

ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, כתובים ומאמרי

חכמינו הקדושים מגמרא ומדרשים וזהר הקדוש

הובא לדפוס על-ידי

חסידי ברסלב

עיה"ק ירושלים תובב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר, אֲשֶׁר עָקַר גְּבוּרַת הַגִּבּוֹר הִיא רַק
 כְּשֶׁנִּכְנָס בּוֹ אִמָּץ וְלֵב רָחֵב, שְׂאֵז אֵינוֹ מִפְּחַד מֵאַף אֶחָד,
 וְלִהְפֹּךְ עָקַר חֲלָשֶׁת הַחֲלָשׁ כְּשֶׁמִּפְּחַד וּמִתִּירָא מְכַל אֶחָד,
 וְזֶה אֲשֶׁר שׁוֹכְרוּ; וְעַל־כֵּן אֲשֶׁרִי מִי שֶׁמִּחְזֵק אֶת עַצְמוֹ,
 וְהוּא אִמָּץ לֵב, וְאֵינוֹ מִפְּחַד מֵאַף אֶחָד; כִּי מִי שֶׁדְּבוּק
 בְּחֵי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְיוֹדֵעַ וְעֹד אֲשֶׁר אֵין בְּלִעְדּוֹ
 יִתְבָּרֵךְ כָּלֵל, וְהַכֹּל לְכֹל אֱלֻקּוֹת גָּמוּר הוּא, הוּא יוֹדֵעַ
 שְׂאֵין מִמִּי לִפְחַד. וְלִכֵּן אֲשֶׁרִי מִי שְׂאֵינוֹ מְטַעֵה אֶת עַצְמוֹ
 בְּזֶה הָעוֹלָם כָּלֵל, וְהוּא תָּמִיד אִמָּץ וְרָחֵב לֵב, שְׂאֵז יַעֲבֹר
 אֶת זֶה הָעוֹלָם בְּשָׁלוֹם.

(אמרי-מוהרא"ש, חלק ב', סימן תרעא)

קונטרס תהיה אמיץ

א.

אהובי, בני היקר, אני מבין אותך היטב היטב יותר ממה שאתה מבין את עצמך, ואף שנדמה לך שאף אחד אינו יורד לסוף דעתך, וכאלו נבראת רק לסבל סבל, עלי לגלות לך, כי יש הרבה דברים שאינך יודע, ובפרט את שרש נשמתך. עליך לדעת, כי דבר אחד אתה צריך להכניס היטב בפנימיות לבבך, כי הוא יתברך אב הרחמן, ומדותיו רחמים וחסדים, ורוצה רק את הטוב מהאדם, ו"מפי עליון לא תצא הרעות" (איכה ג, לח), ועקר כל הצרות — האדם גורם לעצמו; כי הוא יתברך אור פשוט, מלא חסד, מלא רחמים, אף האדם מחמת שחטא ובפרט בפגם הברית — הוצאת זרע לבטלה, על-ידי-זה קלקל את מחו ודעתו, ואין לו כלים לקבל את אורו יתברך, ומציר את האור, רחמנא לישזבן, לחשך, ומציר את החיים בתמונה מלאשת, עד

שנדמה לו כאלו נברא בזה העולם רק לסבל סבל נורא, אבל עלי לגלות לה, כי הכל טעות, ולכן ראה להרגיל את עצמה להסתכל רק על הטוב שיש בה, אין זו חכמה להשבר מכל דבר. הן אמת שעד עתה כלם שברו אותה, ואף אחד לא הבין אותה, וכל אחד דכא אותה, עד שנפלת בדכאון, עם כל זאת אם תקח את עצמה בידיה, ותגלה את פנימיות לבבה, אז תראה איך אפה כלול מאור אין סוף ברוך הוא, ותתחיל לציר את האור לטוב, ותראה את גדל נפלאות הבריאה שהקדוש-ברוך-הוא ברא. ואיך יכולים למצא את אלקותו יתברך מכל פרט ופרט? העקר תעקר ממך את ההנחה הזו כאלו אינה שוה דבר, וכאלו אף אחד אינו מבין אותה, כי באמת אף אחד לא יוכל להבין אותה, אבל הוא יתברך אב הרחמן ורוצה רק בטובתה, ועל-כן הרגיל את עצמה ללכת למקום שאין שם בני-אדם ותפרש את כל שיחתה וכל אשר עם לבבה אליו יתברך בתמימות ובכשיטות גמורה כאשר ידבר איש אל רעהו והבן אל אביו, ואף שאני יודע שבהתחלה יהיה לה דבר זה קשה מאד מאד, כי ידמה לה כאלו אף אחד אינו מסתכל עליה ואינו צריך אותה, עם כל זאת אם תהיה חזק ואמיץ לדבר אליו יתברך, אז לאט לאט תרד ממך הקלפה המעלמת ומסתרת את אמתת מציאותו יתברך, ויתגלה לה האור אין סוף ברוך הוא, אשר אין שום

מציאות בלעדיו יתברך כלל.

ועל-כן אהובי, בני היקר, "תהיה אמיץ", ותחזק את עצמך בכל מיני אפנים שבעולם, ותמיד תדע, כי יש לך אב בשמים, אב הרחמן, המרחם על כל בריותיו, ונותן לך חיים ואֵתה נושם את אורו יתברך, כי א'ו'י'ר' הוא אותיות א'ו'ר'-'י'ו'ד' הינו אור החכמה העליונה, ובני-אדם אינם תופסים שכל הבריאָה כלה הכל לכל אלקותו יתברך, כי מרב עוונותיו של אדם נחלשה דעתו ונשברה רוחו, ונתעקם לבבו בעקמומיות, עד שהוא מלא קשיות וספקות עליו יתברך, ונדמה לו כאלו רוצים רק לעקר אותו, חס ושלום, ולדכאו. ובאמת הכל הבל ורעות רוח, כי הוא יתברך רוצה רק את הטוב מהאדם, ועקר הטוב הוא רק להיות דבוק בחי החיים בו יתברך; כי באמת כשאדם מבטל את עצמו לגמרי אל האין סוף ברוך הוא, ויודע ועד אשר אין בלעדיו יתברך כלל, ומדביק את שרש נשמתו באין סוף ברוך הוא, אז מאיר עליו אור וזיו וחיות ודבקות כזו, ובא לגדלות המחין, עד שאינו צריך את אף אחד, אדרבה הוא יכול להשפיע לכל העולם כלו מאורו; כי לכל אחד יש כחות הנפש נפלאים מאד, כי כל בר ישראל הוא חלק אלוך ממעל ממש, ואם זוכה להיות דבוק בחי חיים, ומבטל את עצמו לגמרי אל האין סוף

ברוך הוא, ולוקח את המלכות שלו ומעלה אותה עד הפתח שהוא הרצון, על-ידי-זה נעשה יחוד עליון ונורא מאד; ולכן ראה, אהובי, בני היקר מה לפניך, ו"תהיה אמיץ", ואל תהיה שבור משום דבר, ואל תחשב כאלו נבראת לסבל, כל זה יצרך הרוצה לשבר אותך מסיתך ומדייך, ועל-כן תעשה כל מיני פעולות שבעולם להיות רק בשמחה, ותשמח את עצמך בכל מיני אפנים שבעולם, ועל-ידי-זה תזכה להתעלות מעלה מעלה.

ב.

צריך שתדע, אהובי, בני היקר, שבזה העולם צריכים להתחזק בכל מיני אפנים שבעולם, ואפלו שעוברים עליך כל מיני צרות ויסורים ומכאובים רעים, ושוכרים אותך מכל הצדדים, מעלימים ומסתירים ממך את כח נפשך, עד שנדמה לך כאלו אבד מנוס ותקנה ממך, עם כל זאת עלי לומר לך "תהיה אמיץ", ושום דבר בעולם לא ישבר אותך, כי כך מתנהלים החיים, כל נשמה ונשמה יש לה כחות אדירים, כחות עליונים, כחות עצומים, ומעלימים ומכסים אותה בכל מיני אפנים שבעולם, והוא צריך להתחזק ולהתמודד עם בעיות החיים, וזה עקר גדלת בר ישראל שעוברים עליו כל מיני משברים וגלים הן מעצמו והן מאשתו ומילדיו

וְהֵן מִשְׁכָּנֵינוּ וְהֵן מְקוֹרֵבֵינוּ הָרְחוּקִים וְהַקְרוּבִים, וְהוּא
 אֵינוֹ נִשְׁבֵּר מִשׁוּם דָּבָר, זֶה עָקֵר שִׁבְחוֹ לְמַעַלָּה בְּכָל
 הָעוֹלָמוֹת; כִּי בְּאֵמֶת נִשְׁמָה נִשְׁלַחַת אֶל זֶה הָעוֹלָם
 בְּשְׁלִיחוֹת מְסִימָת, כִּי כָּל נִשְׁמָה וְנִשְׁמָה שִׁיּוֹרֶדֶת אֶל זֶה
 הָעוֹלָם נִשְׁלַחַת מְלַמַּעַלָּה בְּשְׁלִיחוֹת מִמָּנוּ יִתְבָּרֵךְ,
 וְהָאָדָם צָרִיךְ לְהוֹצִיא אֶת שְׁלִיחוֹתוֹ, כִּי כָּל בֶּר יִשְׂרָאֵל
 מִתְקַן אֶת זֶה הָעוֹלָם הַגִּשְׁמִי וְהַחֲמָרִי, הָעֵב וְהַגֵּס
 בְּתִקּוּנֵים עֲלִיוֹנִים, אֵךְ לֹא כָּל אֶחָד זֹכֶה לְדַעַת מֶה
 שְׁלִיחוֹתוֹ וְתִקּוּנוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם. וְלִזְאֵת הוּא צָרִיךְ לְלַכֵּת
 אֶל הַצַּדִּיק הָאֵמֶת שֶׁבְּדוֹר הַזֶּה, אֲשֶׁר הוּא יִגְלֶה לוֹ מֶה
 שְׁלִיחוֹתוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם. וְלִכֵּן רְאֵה, אֱהוֹבִי, בְּנֵי הַיָּקָר,
 לְהִתְקַרֵּב אֶל הַצַּדִּיק הָאֵמֶת שֶׁבְּדוֹר הַזֶּה, אֲשֶׁר יִגְלֶה לָךְ
 מֶה עָלֶיךָ לַעֲשׂוֹת בְּפִרְטֵי פִרְטִיּוֹת, אֲבָל בְּכָלִיּוֹת עָלֶיךָ
 לְהִתְאַמֵּץ בְּאֵמֶץ רַב וְ"תִהְיֶה אֲמִיץ" וְתִחְזִיק מַעֲמָד,
 אֲפִלּוּ בַּשָּׁעָה שֶׁעוֹבְרִים עָלֶיךָ כָּל מִינֵי מִשְׁבָּרִים וְגִלִּים,
 וְנִדְמָה לָךְ כְּאִלּוּ אֲבִד מָנוֹס וְתִקְוָה מִמֶּךָ, וּכְאִלּוּ מִמֶּךָ
 כְּבָר לֹא יִהְיֶה שׁוּם דָּבָר, תִּלְעַג לְכָל הַמַּחֲשָׁבוֹת הָאֵלּוּ,
 כִּי כָּל זְמַן שֶׁאַתָּה חַי אַתָּה יָכוֹל לְתַקֵּן אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת
 כָּלָם, וְאֵת כָּל הַנִּשְׁמוֹת הַתְּלוּיּוֹת בָּךְ, הָעָקֵר רַק תִּתְחַזֵּק
 וְ"תִהְיֶה אֲמִיץ". וְעָלֶיךָ לְדַעַת, כִּי בְּזֶה הָעוֹלָם צָרִיכִים
 לְהִיּוֹת עֵקֶשׁן גָּדוֹל עַל כָּל פֶּרֶט וּפֶרֶט וְלֹא לְהִשָּׁבֵר מִשׁוּם
 דָּבָר, כִּי הַנִּסְיוֹנוֹת שֶׁמִּנְסִים אֶת כָּל נִשְׁמָה בְּזֶה הָעוֹלָם,
 אֵי אֲפֹשֶׁר לְתַאֵר וּלְשַׁעַר כָּלָל, כִּי כָּל נִשְׁמָה הִיא חֵלֶק

אלוק ממעל ממש, ושלחותו בזה העולם היא להאיר את העולם כלו עם אורו יתברך, לגלות ולפרסם לכלם את אמתת מציאותו יתברך, ואשר דומם, צומח, חי, מדבר הם עצם עצמיות חיות אלקותו יתברך בלבוש הזה, אך סבת כל הסבות מסבב עם כל אחד שיעברו עליו כל מיני מרירות ומניעות, צרות ויסורים והרפתקאות, שזו הקלפה המכסה את הפרי שהיא נשמתו; כי כמו שבגשמיות יש פרי שהוא העקר אך הוא מסבב עם קלפה עבה וגסה, וכדי לאכל את הפרי צריכים להוריד ולקלף את הקלפה, כמו-כן הנשמה היא העקרית שהיא אצלו האור, אך כדי להגיע אל האור הזה שהוא פנימיות נשמתו, צריכים להוריד את הקלפות המסבבות ומכסות ומסתירות ומעלימות את פנימיות נשמתו שהיא האור, וזה כלל המניעות והבלבולים והחלישות הדעת שעוברים על כל אחד, כי קדם שזוכים להגיע אל תוך פנימיות נשמתו להאיר בעצמו את האור אין סוף ברוך הוא, ולהרגיש את האור אין סוף בכל העולם כלו, עליו לעבר כל מיני משברים וגלים וחלישות הדעת, ירידות ונפילות והשלות וכו', ועקר גדלת בר ישראל היא כשזוכה להחזיק מעמד ולא להשבר משום דבר; ולכן ראה, אהובי, בני היקר, להתחזק בכל מיני אפנים שבעולם, ואל תתיאש בשום פנים ואופן, ואפלו שמרים לך החיים

מאד, ונדמה לך כאלו אבד מנוס ותקוה ממך, עם כל זאת "תהיה אמיץ", ולא תתן שפגעי ומקרי הזמן ישברו אותך, ובזה שתחזיק מעמד תוכל לעבר על הכל. ולכן ראה, אהובי, בני היקר, להתחזק להיות בשמחה, ותעשה את עצמך כאלו אתה בשמחה, וזה יביא אותך אל שמחה אמיתית, העקר תמיד "תהיה אמיץ", ואל תשבר משום דבר, ואל תסתכל על שום בריה שבעולם, כי מה לך עם אחרים, הם רק ישברו אותך, אתה תסתכל תמיד רק על האלקות שיש בתוך הבריאה, כי באמת הכל לכל אלקותו יתברך, רק הוא יתברך מתלבש בתוך דומם, צומח, חי, מדבר, שהם ממשיכים אור וזיו וחיות ודבקות מארבעה עולמות, אשר משם מתפשט שמו יתברך בן ארבע אותיות הוי"ה ברוך הוא וברוך שמו, שמשם יונקים כחם הארבעה יסודות: אש, רוח, מים, עפר, המלבשים בתוך דומם, צומח, חי, מדבר כידוע. ובידיעות אלו תזכה להפך הכל לאלקות, שזו התכלית האמתית להגיע אליה.

ג.

צריך שתדע, אהובי, בני היקר, שעל כל אחד ואחד בזה העולם עוברים בכל יום חלישות הדעת

אחרת, לפעמים מעצמו שרואה שלא הולך לו כלום, ומה שרוצה לעשות בחיים הולך לו בדיוק ההפך, ולפעמים מאחרים, שתמיד מחלישים את דעתו ושוכרים אותו, מעיקים ומצערים אותו, ומכלימים אותו בחרופים ובגדופים, ושוכרים את רוחו, עם כל זאת על האדם להיות אמיץ בזה העולם ולהתחזק אפלו במצבים הקשים והגרועים ביותר, כי זה מחקי הבריאה, שיעבר על כל אחד ואחד משברים וגלים, עד שידמה לו שאין לו אף אחד; כי לפעמים אדם נופל בדעתו עד שנדמה לו שהוא בעצמו כבר אינו יכול לעזר לעצמו, ומכל שכן שהתיאש כבר מאחרים ששברו אותו לגמרי, לכן עלי לומר לך, אהובי, בני היקר, "תהיה אמיץ", כי אין זה כך, אלא הקדוש-ברוך-הוא מנהיג את עולמו בהשגחה פרטית, והוא בעל-הבית, ואם תהיה רגיל לדבר ולשיח ולספר את כל אשר עם לבבך אליו יתברך בתמימות ובפשיטות כאשר ידבר איש אל רעהו והבן אל אביו, בזה יתחזק לבבך מאד, ושום דבר בעולם לא יוכל לשבר אותך, כי תכניס את עצמך כל-כך בחי החיים בו יתברך, עד שתזכה להכליל לגמרי באין סוף ברוך הוא, ו"תהיה אמיץ", ואז תראה שאתה יכול לעזר לא רק לעצמך בלבד אלא גם לאחרים; כי כשאדם זוכה להפיר את גדלת הבורא יתברך שמו, וכן זוכה להפיר אשר כל

הבריאה כלה היא לבוש לגבי האין סוף ברוך הוא, ובכל תנועה ותנועה שם אלופו של עולם, אז נתחזק ונתאמץ לבבו מאד, ויכול לעזור לא רק לעצמו אלא לכלם, ובעבור כלם יש לו דבור טוב והתחזקות. ולכן, אהובי, בני היקר "תהיה אמיץ", ושום דבר בעולם לא יוכל לשבר אותך, והעולה על הכל — תדבר עם אחרים בעבודת השם יתברך, לעורר את לבם לאמונה פשוטה בו יתברך, ועל-ידי-זה יתחזק גם לבך, כי בזה שתדבר עם אחרים, גם אתה תתחזק, העקר תלוי כפי שאדם מתחזק בעצמו. ולכן ראה, אהובי, בני היקר, ששום דבר לא יוכל לשבר אותך, ואם תהיה חזק בזה, אז תראה נסים נגלים, נסים אמתיים, שיעשה עמך הקדוש-ברוך-הוא.

ד.

צריך שתדע, אהובי, בני היקר, כי אחד מהיסודות העקריים בחיי היום יום הוא לבלי להטעות את עצמו, כי העולם הזה מטעה את האדם מאד מאד, עד שנדמה לו כאלו אין לו כפר כחות להתמודד עם החיים, מרב חלישות הדעת שעוברת עליו, מרב קטנות ועניות ודחקות וצרות המסבבים אותו, נדמה לו כאלו אבד מנוס ותקוה ממנו, והרבה פעמים אדם בא לקטנות

כזאת, עד שנדמה לו כי זהו זה, וכאלו אין לו כבר שום תקנה ותקנה בזה העולם, ומכל שכן כשאחרים שוברים אותו, ומחרפים ומגדפים ומבזים אותו, ורודפים אותו בכל מיני רדיפות, וחולקים עליו, ומוציאים עליו כל מיני שמות רעים, והוא צריך להיות בפה של כל אדם ולעבר יסורי הנפש והגוף, עם כל זאת אם הוא מתחזק באמונה פשוטה בו יתברך, ויודע אשר גם בצרתו אלוףו של עולם נמצא, והוא פונה אליו יתברך, ומדבר עמו יתברך כאשר ידבר איש אל רעהו והבן אל אביו, ומספר לפניו יתברך את כל אשר עם לבבו, אינו זו משם עד שנתגלה אליו מלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא; כי מי שנעשה בעיני עצמו כלא כלום, הן שהוא נשבר מעצמו, עד שנדמה לו שאבד מנוס ותקנה ממנו לגמרי, ומכל שכן כשבני-אדם מחרפים ומגדפים אותו ושוברים אותו, ועם כל זאת הוא מתחזק ואינו מניח את עצמו לפל כרגע, ודיקא האדם הזה נעשה כלי לקבל בו רוחניות חיות אלקותו יתברך. ועליך לדעת, אהובי, בני היקר, כי זו מעלת גדלת גדולי מבחרי הצדיקים, שזכו לגלוי אלקות בתכלית הגלויים, כי עברו עליהם כל-כך הרבה משברים — הן מעצמם והן מילדיהם, הן משכניהם הקרובים והרחוקים, והן מכל העולם כלו, שדברו עליהם מה שדברו, וחרפו ובזו אותם, ואף-על-פי-כן

הם החזיקו מעמד, ודיקא הם נתהפך להם החשך לאור גדול מאד, וכל המניעות וההסתרות הן רק קלפות שנתקלפו ונתגלה עליהם האור אין סוף ברוך הוא, והאיר עליהם מלך הכבוד בעצמו, וזכו עוד להחיות עם רב; אשרי מי שזוכה להגיע למדרגה כזו, שאפלו בתקף הצרות והיסורים שעוברים עליו, הן מעצמו שיש לו חלישות הדעת, ונשבר רוחו לגמרי, והן מאחרים ששוכרים אותו עד שנעשה כאין וכאפס, ועם כל זאת הוא אינו מתפעל מאף אחד, אלא הוא אמיץ וחזק לחזר אליו יתברך, אז ודיקא מאיר עליו מלך הכבוד.

ה.

צריך שתדע, אהובי, בני היקר, כי בזה העולם עובר על כל אחד ואחד מה שעובר, והכלל והעקר להתחזק בכל מה שעובר עליו, ועקר הצלחת האדם — שידע את הכלל הזה: "תהיה אמיץ", כי כמה וכמה עתים עוברים על כל אחד מישראל, עתים לטובה, עתים לרעה, חס ושלום, שאלו העשרים ושמונה עתים האמורים (בספר קהלת ב, ג, ט), ובהם כלולים כל העתים העוברים על כל אחד ואחד מיום הולדו עד יום מותו, אשר עליהם התחנן דוד: "בידך עתתי הצילני מיד אויבי ומרדפי" (תהלים לא, טז). וזה עקר

שְׁלֵמוֹת הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל בַּמַּעֲלָה, הַמְּלִמֵּד תוֹרָה וְדַעַת
 לְיִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ יִשְׁשָׁכָר שֶׁיְכוּל לְהַאִיר בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל
 שֶׁיְכוּל לְהִתְחַזֵּק וּלְהִשָּׁאֵר עַל עַמּוּדוֹ בְּכָל הַזְמָנִים
 וְהָעֵתִים הָעוֹבְרִים עָלָיו, בְּבַחֲיִנַת "וּמִבְּנֵי יִשְׁשָׁכָר יוֹדְעֵי
 בִּינָה לָעֵתִים לְדַעַת מָה יַעֲשֶׂה יִשְׂרָאֵל רְאִשֵּׁיהֶם מֵאֲתֵימָּה
 וְכָל אֲחֵיהֶם עַל פִּיהֶם" (דְּבָרֵי הַיָּמִים א יב), שֶׁיִּדְעַת כָּל
 אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מָה עָלָיו לַעֲשׂוֹת בְּכָל עֵת וָעֵת, אִיךָ
 לְהִתְחַזֵּק וּלְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ בְּכָל עֵת וָעֵת כְּפִי הָעֵת
 וְהַזְמָן — פַּעַם בְּתוֹרָה, פַּעַם בְּתַפְלָה, פַּעַם בְּצַדִּיקָה,
 פַּעַם בְּצַעֲקָה וּבִשְׁוֹעָה וּבְתַחֲנוּנָה וּבִבְכִיָּה, פַּעַם בְּשִׂמְחָה
 וּבְחֻדוּדָה, פַּעַם בְּדַבּוּר, פַּעַם בְּשִׁתְיָקָה, וְיֵשׁ עֵת שְׁצָרִיכִים
 וּמִכְרָחִים לְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ דִּיקָא מִהָעֲבוּדָה, בְּבַחֲיִנַת
 בְּטוּלָה שֶׁל תוֹרָה זֶהוּ קִיּוּמָהּ (מִנְחוֹת צט:); כִּי יֵשׁ עֵתִים
 שְׁצָרִיכִים לֶאֱכֹל אוֹ לִישֹׁן בְּשִׁבְלֵי קִיּוֹם הַגּוֹף, אוֹ לְדַבֵּר
 עִם בְּנֵי־אָדָם כְּדִי לְפַקֵּחַ דַּעְתוֹ וְכִיּוֹצֵא בָּזֶה הַרְבֵּה, וְהַכֹּל
 כְּפִי הָעֵתִים הָעוֹבְרִים עַל הָאָדָם, כִּי בְּהִכְרַח שֶׁיַּעֲבֹר עַל
 הָאָדָם כְּמָה וְכְמָה מִיָּנִי עֵתִים שׁוֹנִים, וְכֵן בְּדוּד הַמְּלָךְ
 כְּשֶׁנִּסְתַּלַּק נֶאֱמַר: "וְהָעֵתִים אֲשֶׁר עָבְרוּ עָלָיו וְעַל
 יִשְׂרָאֵל" (דְּבָרֵי הַיָּמִים ד כט, ל), וְצַדִּיק הַדּוֹר הָאֲמִתִּי,
 הוּא מֵאִיר בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁיִּדְעַת אִיךָ לְחַזֵּק אֶת
 עַצְמוֹ בּוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּכָל עֵת וָעֵת, וְעַל־כֵּן צָרִיכִים לְהִתְקַרֵּב
 אֶל הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל בַּמַּעֲלָה נִפְלְאָה מְאֹד, הַיְכוּל לְהַכְנִים
 הִתְחַזְּקוֹת בְּכָל אָדָם, וְיוֹרָה לוֹ אֶת הַדֶּרֶךְ אִיךָ לְהִיּוֹת

אמיץ, ואיך לעבר על הכל, וצריכים לבקש הרבה ממנו
 יתברך, שיזכה להיות מקרב אל צדיק כזה שיכול
 להאיר בו את הדעת הזו, ש"יהיה אמיץ", ולא יפחד
 משום בריה בעולם, ואז ויקא יעבר על הכל; אשרי מי
 שזוכה להחזיק בצדיק כזה, ואז טוב לו כל הימים.

ו.

צריך שתדע, אהובי, בני היקר, כי כזה העולם
 האדם מכרח להתחזק בכל מיני אפנים שבעולם, ולא
 יסתכל על שום מונע ומעכב, רק להמשיך עצמו תמיד
 אליו יתברך בעקשנות גדולה עד מאד, כי כמו שהאדם
 צריך לעמד בנפסיון לבלי ללכת אחר תאוותיו בהתר או
 באסור, חס ושלום, כמו-כן צריך להתחזק לעמד בנפסיון
 אם כבר נכשל, חס ושלום, ועבר עליו מה שעבר, לבל
 יפל על-ידי-זה לגמרי, חס וחלילה, כי מה שנמצאים
 הרבה בנפשו אדם שנופלים בדעתם, ואומרים שאי אפשר
 להם לילך בדרך הישר עוד, זהו רק מחמת תאוותם
 ויצרם הרע שמבקשים תואנה ועלילה לפרש מאחרי
 המקום, חס ושלום, כדי שיוכלו לילך אחר תאוותיהם
 הרעות, חס וחלילה, כי התואנות והעלילות שהבעל-
 דבר מוצא לכל אדם רבו מספר, ולכל אדם מוצא
 עלילות מיחדות, רבם על-ידי חסרון פרנסה ומניעות

המונעים וכו', אך אף-על-פי-כן כל אחד מישראל נפשו מרה לו מאד על זה, כי יודע שיצטרך לתת דין וחשבון, ועל-כן מתגבר בו הטוב בכל פעם, ומתעורר לשוב להשם יתברך, אך בשום דבר אינו מוצא לעצמו עלילה ופטור כל-כך כמו על-ידי התחבולה של הבעל-דבר, שמפילו בדעתו בכל פעם ומראה לו כאלו אפסה תקנה, חס וחלילה, כי רואה בעיניו שכבר חתר כמה פעמים לשוב להשם יתברך, ונפל אחר-כך כל אחד כפי מה שנפל, וכן היה כמה פעמים בלי מספר, ועל-כן הוא פטור כבר בעיני עצמו מלחתר עוד חתירות לשוב להשם יתברך. אבל באמת כל הרעיונות והמחשבות של נפילות כאלו הם רק מעשה הבעל-דבר שמוצא לו עלילה לפרש מאחרי המקום, כי באמת אין שום יאוש בעולם כלל, וכל אדם צריך שיעבר עליו הרבה הרבה קדם שזוכה להכנס אל הקדשה. ומי לנו גדול מאדם הראשון שפרש מאשתו ושב בתשובה שלמה מאה ושלושים שנה, ודיקא בכל אלו המאה ושלושים שנה באו רוחות וחממו אותו וכו', כמו שאמרו חכמינו הקדושים (ערוכין יח: דהר ויקרא עו:); ובודאי נחלשה דעתו מזה מאד בכל פעם, ובודאי ארב עליו הבעל-דבר ורצה להפילו בדעתו לגמרי בכל פעם, אבל הוא התגבר בכל עת, ולא הניח דרכי תשובתו שעסק בהן, עד שזכה בסוף המאה ושלושים שנה להוליד את שת שממנו

השפת העולם, ויצאו ממנו האבות ומשה ומשיח, ואדם הראשון בעצמו היה גם-כן כל ימיו צדיק וחסיד ונפטר בשם טוב, ואף-על-פי שעדין צריכים לתקן הפגם שלו בכל דור ודור, אף-על-פי-כן אם לא היה מתגבר ומתחזק בעצמו לתקן מה שקלקל, בודאי היה קשה מאד התקון ביותר גם לצדיקים הבאים אחריו. וכמו-כן ממש בכל אדם גם עכשו, כי זהו עקר הנסיון שלו — שיחזק את עצמו בכל הירידות שבעולם, רחמנא לצלן, בכל אשר יעבר עליו, וירגיל את עצמו בכל יום להתחיל מחדש, וידמה בדעתו כאלו נולד היום וכו', ואז מה שיזכה לתקן בעצמו על-ידי תשובתו השלמה — בודאי מה טוב, ומה שלא יזכה לגמר התקון — יהיה בטוח בכת ובזכות הצדיקים הקדושים שיש להם כח להפוך הכל לטובה, ובלבד שלא ייאש עצמו מלצפות ולקוות להשם בקווי אחר קווי, ולהרבות בצעקה ובקשה ובתחנונים לפניו יתברך, "כי עם הוי"ה החסד והרבה עמו פדות וגו' (תהלים קל, ז); כי התפלה והבקשה שהאדם מתפלל ומבקש ממנו יתברך, זה בעצמו מכניס בו אמץ לב, ואינו נופל בדעתו כלל. ועל-כן אשרי מי שמכניס דבורים אלו היטב בתוך לבבו, ואז טוב לו כל הימים.

צריך ש"תהיה אמיץ" אהובי, בני, על כל מה שעובר עליך בחיך, כי לפעמים נופל האדם בדעתו מחמת שנדמה לו שחבריו בני גילו טובים ממנו בהרבה, ואף-על-פי שבודאי זו מדה טובה להיות שפל רוח בפני כל אדם, ולהחזיק את כל אדם טוב ממנו, אבל אם יפל בדעתו על-ידי-זה, חס וחלילה, אין זו ענוה, אדרבה זו גדלות גדולה, שאין נאה לו שיעבד איזו עבודה להשם יתברך, ועדין הוא רחוק כל-כך, וחבריו זכו כבר למה שזכו; כי באמת אסור להרהר אחרי המקום, ומי יודע מאיזה מקום הוא, ובאלו מקומות נמשך על-ידי מעשיו, כי אין אדם דומה לחברו כלל. וזו בחינת מה שאמרו חכמינו הקדושים לענין ספירת העמר "וספרתם לכם" (ויקרא כג, טו) — וספרתם לעצמכם, כי כל הבא לטהר את עצמו ולזכות לקבל עליו על תורה, שזה סוד ספירת העמר, שהוא הכנה לקבלת התורה, צריך לספור את הימים לעצמו דייקא, ואל יפיל אותו חברו כלל, חס ושלום, שזה בחינת מה שכתוב "אחד היה אברהם" (יחזקאל לג, כד); הינו שחשב תמיד שהוא רק אחד בעולם, ולא הסתפל על שום מונע ומעכב ומבלבל; כי באמת כמו שיש כמה מניעות מרשעים הרוצים למנעו בכמה הסתות

ופתויים וליצנות או בהתגרות המחלקת שמרבין עליו, כמו-כן יש גם לפעמים כמה מניעות וחלישות הדעת, אפלו מחבריו ואוהביו הפשרים באמת, וכל זה אי אפשר לבאר בכתב, רק המשפיל החפץ באמת יבין מדעתו, כי כנגד כל מיני מניעות כאלו צריכים לילך בדרך הנ"ל, בחינת "אחד היה אברהם", ולא יסתפל על חברו כלל, רק לילך בדרך "וספרתם לכם" — 'לעצמכם', ולהתנהג בדרכי התמימות, ולהיות בשמחה תמיד, אפלו הוא בעניות ובדחקות גדולה, וגם אם עבודתו ותפלתו אינה בשלמות כלל, אף-על-פי-כן יהיה שמח בחלקו תמיד, ולא יסתפל על העולם כלל, שיש להם פרנסה בשפע, וגם בעבודת השם בתורה ובתפלה נדמה לו שהם גדולים ממנו אלפי מדרגות, אף-על-פי שלא ראה מהם יגיעות כאלה, והוא התנגע כל-כף ולא זכה לזה, והוא בעניות ובשפלות גדולה בגשמיות וברוחניות, אף-על-פי-כן אל יפל מזה כלל, ויהיה שמח בחלקו, ויחיה את עצמו בכל עת כמה שיוכל, וכל נקדה טובה שמרויח לפעמים תהיה יקרה בעיניו מאד, ויודה להשם יתברך אשר הפליא חסדו עמו לזכות לזה על כל פנים, ומה אכפת ליה מה שחברו גדול וטוב ממנו "טוב הוי"ה לכל" (תהלים קמה, ט); וכמובא במעשה של התם (ספורי-מעשיות, מעשה ט), שהיה רגיל להשיב על ששאלו ממנו מה שחברו לוקח

מקח גדול יותר בעד מלאכתו, והשיב: מה אכפת לי בזה "זה מעשה שלו וזה מעשה שלי", והוא היה שמח מאד במלאכתו, אף-על-פי שלא היתה בשלמות הראויה, וגם במעט הרוח שהרויח מיד ליד אחרי עמל ויגיעה רבה, לא הסתפל על אחרים כלל; ולכן, אהובי, בני, אם תלך בדרך הנפלאה הזו — לא להסתפל על שום ברִיה שבעולם, רק להתחזק עם נקדתך שיש בך, ו"תהיה אמיץ" לב לא להתפעל משום ברִיה שבעולם, אז תעבר על הכל, ותצליח בין בגשמי ובין ברוחני, ותשא חן בעיני כל רואיך, ותזכה להכנס אל היכל הקדשה, ובלבד ש"תהיה אמיץ" וחזק בדעתך ימים ושנים, ואף שתראה שכלם מצליחים ואֵתה אינך מצליח, אל תסתפל על אחרים כלל, ואז אם תלך בדרך זו, בודאי תנצח במלחמה, וימשך עליך אור וזיו וחיות ודבקות הבורא יתברך שמו, ותחיה חיים אמתיים נצחיים.

ח.

צריך שתדע, אהובי, בני היקר, אם אֵתה רוצה להצליח בחייה, עליך להתאזר במדת אמן לב, ולא להשבר משום דבר שבעולם, ואפלו שצרים ומרים לך החיים, עם כל זאת תכניס את הקדוש-ברוך-הוא בתוך

צָרָתְךָ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (תָּנָא דְּבִי אֱלִיהוּ רַבָּה, פֶּרֶק יח): לָכֶּךָ נֶאֱמַר "בְּכָל צָרָתְךָ", אָמַר הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כָּל צֶעַר וְצֶעַר שֶׁיֵּשׁ לָהֶן לְיִשְׂרָאֵל, כְּבִיכּוֹל אָנִי עִמָּהֶם, "לֹא צָר", אֵל תִּקְרִי לוֹ אֶלָּא לִי, כִּי הַמֶּאֱמִין הָאֱמֵתִי שֶׁמֶאֱמִין אֲשֶׁר אֵין בְּלִעְדֵּיו יִתְבָּרֵךְ, וְדָבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן אֵינוֹ נֶעֱשֶׂה מִעֲצָמוֹ אֶלָּא בְּהִשְׁגָּחַת הַמֶּאֱצִיל, עַל-יְדֵי-זֶה יִכָּנֵס בּוֹ אִמָּץ לֵב, וְלֹא יִפְחַד וְלֹא יִתְבַּלְבֵּל מִשּׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבַּעוֹלָם. וּבְאֵמֶת עָלֶיךָ לְדַעַת, אֲשֶׁר עַל כָּל הַצְדִּיקִים עָבְרוּ בְּהִתְחַלָּה כָּל מִינֵי מְרִירוֹת וְצָרוֹת וְיִסּוּרִים וּמִכְאוּבִים רָעִים, וְהִחְזִיקוּ מִעֲמֵד, וְלֹא נִשְׁבְּרוּ, דִּיקָא עַל-יְדֵי-זֶה זָכוּ לְהִגִּיעַ אֶל מְדֻרָּתָם. וּכְבָר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (תָּנָחוּמָא עֲקָב): לְלַמֶּדְךָ, שֶׁכָּל הַמַּצְטַעַר בְּתַחֲלָתוֹ — נָח לוֹ בְּסוּפּוֹ, וְאֵין לָךְ שֶׁמַּצְטַעַר מִתַּחֲלָתוֹ יוֹתֵר מֵאֲבָרָהֶם, שֶׁהַשֵּׁלֶךְ לִכְבָּשָׁן, וְגִלָּה מִבֵּית אָבִיו, וְרִדְפוֹ אַחֲרָיו ט"ז מְלָכִים, וְנִתְּנָסָה בַּעֲשָׂרָה נְסִיוֹנוֹת, וְקָבַר אֶת שָׂרָה, וְלִסּוּף נָח. שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית כד): "וְאֲבָרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים וְה' בֵּרַךְ" וְגו'. וְכֵן יִצְחָק נִצְטַעַר בְּנִעְרוּתוֹ, קָנָאוּ בּוֹ פְּלִישְׁתִּים, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם כו): "וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ אֶל יִצְחָק לָךְ מִעֲמָנוּ" וְגו', וְלִבְסוּף בִּקְשׁוֹ מִמֶּנּוּ, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם): "וַיֹּאמֶר אֵלֵיהֶם מִדּוּעַ בָּאתֶם אֵלַי וְגו' וַיֹּאמְרוּ רָאֵה רָאִינוּ" וְגו'. וַיַּעֲקֹב כִּמָּה נִצְטַעַר, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים קכט): "רַבַּת צָרָרוּנִי מִנְּעוּרַי יֹאמֶר נָא יִשְׂרָאֵל", עַד שֶׁהָיָה בְּמַעֲי אָמוֹ בִּקְשׁ עֲשׂוֹ לְהִרְגּוֹ,

שֶׁנֶאֱמַר (שם כה): "וַיִּתְרַצּוּ הַבָּנִים", וְכִשְׁקִבֵּל הַבְּרָכוֹת
 "וַיִּשְׁטֹם עָשׂו אֶת יַעֲקֹב וַיֹּאמֶר עָשׂו בְּלִבּוֹ, יִקְרְבוּ יָמֵי
 אָבִל אָבִי" וְגו' (שם כז), בָּרַח לְלָבָן לַחֲרֹן וְנִצָּטְעַר
 בַּבְּנוּתָיו שֶׁל לָבָן, וְאַחֲרֵי־כֵן בִּקֵּשׁ לְהִרְגּוֹ, שֶׁנֶאֱמַר (דברים
 כו): "אֲרָמִי אֲבֹד אָבִי", יָצָא מֵאֶצְלוֹ וּפָגַע בְּעָשׂו, שֶׁנֶאֱמַר
 (בראשית לג): "וַיִּשָּׂא יַעֲקֹב אֶת עֵינָיו, וַיֵּרָא וְהִנֵּה עָשׂו בָּא"
 וְגו', בָּאָה עָלָיו צָרַת דִּינָה וְצָרַת רָחֵל וְצָרַת יוֹסֵף, וְלִסּוּף
 נָח, שֶׁנֶאֱמַר (שם מז): "וַיִּכְלָל יוֹסֵף אֶת אָבִיו וְאֶת אֶחָיו",
 הָיָה "וְהָיָה רִאשִׁיתָּךְ מִצֶּעַר וְאַחֲרִיתָּךְ יִשְׁגָּה מָאֹד".
 וְעַל־כֵּן רָאָה, אֱהוֹבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, לְהַחְזִיק מִצֶּמֶד מְכַל מָה
 שְׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, וְאֵף שְׂאֵתָה שְׁבוּר כְּחָרֶם הַנִּשְׁפָּר מְרֹב
 צָרוֹת וַיִּסּוּרִים וּמִכְאוּבִים רָעִים, קִטְנוֹת וַחֲלִישׁוֹת הַדַּעַת
 שְׂבָאִים עָלֶיךָ, עִם כָּל זֹאת רָאָה לְהַחְזִיק מִצֶּמֶד, כְּמוֹ
 שֶׁכָּל הַצְּדִיקִים הַחֲזִיקוּ מִצֶּמֶד, וְ"תִהְיֶה אֲמִיץ", וְאִזּוּ בֹא
 תָּבֹא לְמִדְרַגָּתְךָ וּלְעִנְיָנֶיךָ שֶׁבְּעֶבּוֹר זֶה נִבְרָאת; אֲשֶׁרִי מִי
 שֶׁמִּכְנִים אֶת דְּבָרֵינוּ אֵלּוּ בְּתוֹךְ לִבּוֹ, וְאִזּוּ טוֹב לוֹ כָּל
 הַיָּמִים בָּזָה וּבִכָּא לְנִצָּח נִצָּחִים.

תם ונשלם, שֶׁבַח לֵאל בּוֹרָא עוֹלָם!